

MAX KASPERS:
"FINANCIËLE PRIKKELS
WERKEN GEWOON."

De WIA is helemaal geen slecht stelsel

"De WIA is helemaal geen slecht stelsel", zegt actuaris en WIA-deskundige Max Kaspers. "Haal er alleen wat scherpe kantjes af." Met als titel 'Cijfers om stil van te worden' deed Kaspers tijdens de Dag van de Actuaris op 23 september 2025 aanbevelingen om de WIA actief en betaalbaar te houden. Voortbordurend hierop een gesprek over onder andere de Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen (BAZ), het dagloon en jonge vrouwen. "De belangrijkste problemen hebben helemaal niets met het stelsel te maken."

De WIA, zegt Max Kaspers, prikkelt werknemers voldoende om weer aan het werk te gaan. Op de elfde verdieping bij zijn werkgever, kantoor-dag, dus casual outfit. Vlot pratend, snel reagerend: "Want hun inkomens worden behoorlijk minder als ze niet gaan werken en dat wél zouden kunnen. Daarnaast dragen de werkgevers een deel van de WGA-lasten. Ze voelen het in hun portemonnee als veel mensen gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn binnen hun onderneming."

Als Kaspers de WIA van nul af had kunnen ontwerpen, had hij het ook zo gedaan. "Er zitten misschien wat scherpe kantjes aan. Maar de twee belangrijkste problemen liggen buiten het stelsel. Op 1 staat dat steeds meer mensen arbeidsongeschikt worden. Met name bij jongeren neemt de instroomkans vanwege mentale klachten gigantisch toe. En dan met name bij jonge vrouwen."

Wat is daar aan de hand?

"Je leest dat ze overprikkeld zijn. Door prestatiedruk, perfectionisme, de smartphone, continu in contact zijn met iedereen."

Zorgtaken uitvoeren?

"Het speelt ook al bij vrouwen die nog helemaal niet toe zijn aan kinderen. Laatst vertelde een jonge vrouw in het nieuws dat ze na een jaar werken toe was aan een sabbatical van vijf maanden. Dan val ik van mijn stoel af. De werkgever stond er instemmend bij te knikken. Kennelijk is dat wél het verwachtingspatroon."

Naast het werk zijn voor jonge mensen nog talloze andere dingen belangrijk. Het klinkt misschien een beetje ouderwets, maar vroeger

was het normaal om elke dag te werken. Nu moet werk altijd leuk zijn en moet je voldoende vrije tijd overhouden. Als dat dan niet lukt, gaat het wringen."

Hoe lossen we dat op?

"Geef in je bedrijf aandacht aan werknemers en maak problemen bespreekbaar. Ik pleit er al heel lang voor dat iedereen periodiek een vragenlijst invult waaruit blijkt hoe iemand er geestelijk voor staat. Zit je in de groene, oranje of rode zone? De laatste twee groepen moet je snel begeleiding geven. Hoe eerder, hoe beter je kunt bijsturen. Maar dan nog, als je iemand gedetecteerd hebt, zijn vervolgens de wachttijden in de GGZ erg lang."

Wordt het niet eens tijd dat we weer eens wat harder worden?

"Ik zeg 'weerbaarder'. Maar als ik eerlijk ben. Veel dingen zijn gemeengoed geworden en daardoor lastig te veranderen."

POLITICI ROEPEN NU DAT DE WIA MOET WORDEN VERANDERD OMDAT HET UWV ZOVEEL FOUTEN MAAKT. MAAR DAT IS ONZIN

DAGLOON

Het tweede majeure probleem bij de WIA is de uitvoering door het UWV. Dat heeft vooral moeite om het zogeheten dagloon, de grondslag voor een WIA-uitkering, vast te stellen. "Maar dat heeft helemaal niets met het stelsel te maken", vervolgt Kaspers. "Politici roepen nu dat de WIA moet worden veranderd omdat het UWV zoveel fouten maakt. Maar dat is onzin. Los van ieder stelsel moet je altijd een uitkering kunnen bepalen. Ja, dat kan simpeler. Maar dat betekent niet dat de WIA ingewikkeld is. Bij de vaststelling van het dagloon aan de hand van het genoten inkomen tellen veel te veel salariscomponenten en uitzonderingen mee, zoals een auto van de zaak, maar ook periodes dat je minder hebt gewerkt. Daar loopt het UWV ontzettend vast. Dát moet wél vereenvoudigd worden."

Het is dan ook niet bepaald vreemd en verrassend dat zo'n 33.000 mensen een te hoge of te lage uitkering krijgen. Kaspers: "Een groter probleem is dat er te weinig verzekeringsartsen zijn om vast te kunnen stellen of iemand arbeidsongeschikt is. Daardoor moeten mensen heel lang wachten op hun definitieve uitkering."

Zie maar eens verse verzekeringsartsen te krijgen. Op de 'artsenladder' staan ze onderaan.

"Of ze onderaan staan dat wil ik niet zeggen, het is belangrijk werk! We zien in de praktijk wél dat er te weinig jongere verzekeringsartsen bij komen. Er bestond een groep zzp'ers die dat wilde doen. Maar zzp'ers mogen niet meer heel lang voor één organisatie werken. Dus al die verzekeringsartsen hebben ze naar huis mogen sturen."

EENMAAL IN DE WIA, ALTIJD IN DE WIA. WAT DAT BETREFT IS HET STELSEL FAILLIET

Het UWV probeert de achterstand in entreebeoordelingen in te lopen door herbeoordelingen naar achteren te schuiven. Maar mensen kunnen na verloop van tijd meer of minder arbeidsongeschikt raken. Daar is een herbeoordeling voor nodig. Door daarmee te stoppen, haal je de prikkel om te re-integreren uit het systeem. Eenmaal in de WIA, altijd in de WIA. Wat dat betreft is het stelsel failliet. Althans, het stelsel, dat op zich goed is, functioneert daardoor niet meer. En wie betaalt de rekening als je de herbeoordeling niet meer doet? De werkgever!"

Toch maar een basisverzekering, zoals de OCTAS (Onafhankelijke Commissie Toekomst Arbeidsongeschiktheidsstel) als een van de drie opties/varianten voorstelt?

"In het kader van een simpele uitvoering is een basisverzekering fantastisch. Maar als je een activerend stelsel wilt hebben, gericht op re-integratie, mensen weer aan het werk krijgen, is dat een minpunt. Je moet zowel kijken naar eenvoud als naar activering. Ik vind activering belangrijker."

Wat is dan de oplossing voor de congestie in de uitvoering?

"Ten eerste meer data gedreven werken. Het proces moet sneller! Het wordt aanzienlijk vertraagd door incomplete data. Maak gebruik van de best practices met het op orde brengen van de data en het gebruik ervan. Zet AI-modellen in het beoordelingsproces. Natuurlijk moet er een mensenoog naar kijken, maar het proces kan veel eenvoudiger.

In de vroegere WAO was ongeveer twee uur nodig om iemand te kunnen beoordelen en vastleggen. Nu is dat al meer dan vijf uur. Wellicht moet de registratielast ook wat naar beneden. En ten slotte moeten we meer gebruik maken van de capaciteit van private verzekeringsartsen. Nu moeten UWV-artsen alle beoordelingen doen. Het is een speciaal opgeleide beroepsgroep. Er bestaat momenteel geen publiek-private samenwerking. Er is wél een pilot van honderd dossiers die ze gaan beoordelen met private hulp. Dat is in elk geval een eerste stap. Onderliggend gaat het natuurlijk om het vertrouwen dat privaat het op een zorgvuldige manier kan doen."

Welke rol kunnen actuarissen in dit verhaal spelen?

"Wij berekenen de kans dat iemand arbeidsongeschikt raakt, de kans op herstel en welke prijs je voor dat geheel moet betalen. Daartoe moeten we gewoon mooie modellen maken. Dat kunnen we goed. Daarnaast kunnen we ervoor zorgen dat ons inzicht bij werkgevers terechtkomt. Als je ze confronteert met die kansen, kun je bij hen meer bewustzijn creëren: 'Als u nu niets doet, is de kans groot dat de medewerker langer arbeidsongeschikt blijft en u een hoge premie blijft betalen.' Arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim moeten meer op de managementtafel komen.

Het duurt trouwens heel erg lang in Nederland voordat je het in je portemonnee voelt dat je arbeidsongeschikt bent. Niet dat iedereen niet wil, maar er is een groep in Nederland die pas in beweging komt als zij een financiële prikkel voelt. Een gedegen onderzoek laat duidelijk zien dat financiële prikkels gewoon werken. Ga deze groep dan eveneens met onze modellen confronteren: wat is de kans en wat zijn de financiële consequenties als je niet in beweging komt. Actuariële modellen kunnen helpen bij de bewustwording van mensen, zodat ze eerder geneigd zijn om weer aan de slag te gaan."

SCHERPE KANTJES

Naast een basisverzekering voor iedereen noemt de OCTAS een tweede optie waarin eerst wordt gekeken naar de mogelijkheden van re-integratie. Na een wachttijd van twee jaar, wordt daar drie tot vijf jaar voor uitgetrokken. "In deze variant staat het goede van de mens voorop", zegt Kaspers. "Maar de financiële prikkel om weer te gaan werken is hier beduidend kleiner. Ik ben bang dat mensen dan minder in beweging komen. Politiek en Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)lijken deze variant te omarmen. Maar als je de kosten daarvan gaat doorrekenen.... Inderdaad, dan is dat een duur geloof in de mens."

PLEIDOOI

Daarom opteert Kaspers voor de derde, in feite eerste variant om het huidige stelsel te verbeteren. Ofwel om de scherpe kantjes eraf te halen. "Hef ten eerste het verschil op tussen duurzaam en gedeeltelijk arbeidsongeschikt, tussen de IVA en de WGA. Dat vereenvoudigt de uitvoering. Nu wordt de IVA uit een algemene pot betaald en draait de werkgever op voor de WGA. Daarom moet er in deze variant een lijst komen met ziektes waar een werkgever niets aan kan doen, zoals MS of ALS. Het is onterecht als een werkgever daarvoor extra premie zou moeten betalen.

Verder kun je de huidige 35%-grens waarop je arbeidsongeschikt bent en een uitkering kunt krijgen iets verlagen, naar 25%. Ten slotte, als je partieel arbeidsongeschikt bent en je werkt niet, dus je restcapaciteit niet benut, dan krijg je een hele lage uitkering. Die prikkel is in de basis goed, maar je zakt dan wel erg hard in inkomen. Dat zou je kunnen verhogen."

ZZP'ERS

Een separaat onderwerp in de WIA-discussie is een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zzp'ers. Ofwel een Basisverzekering Arbeidsongeschiktheid voor Zelfstandigen (BAZ). Deze dekt 70% van de winst van een onderneming, tot het maximum van het minimumloon. Doen of niet doen?

"Aan de ene kant denk ik dat een ondernemer zelf zijn keuzes moet kunnen maken. Aan de andere kant is 'het risico op' aanwezig en moet je mensen een beetje tegen zichzelf beschermen. Veel zzp'ers denken: 'wat kan mij nou gebeuren?'. Als ik dat afweeg, zeg ik: tóch maar doen. Ja, je kunt het vergelijken met al dan niet een verplicht pensioen. Het is wat dat betreft goed dat er een AOW is als basis pensioenvoorziening."

Een discussiepunt bij de BAZ gaat over de hoogte van de premie. Een aantal politici en sommige belangenpartijen schatten deze op 3%. Het Ministerie van Sociale Zaken komt op 5,4% bij een wachttijd van twee jaar. Een werkgroep van het AG, waarin Kaspers zat, berekende een gemiddelde van 5,0%.

"Je moet behoorlijke beperkingen hebben wil je die BAZ-uitkering krijgen. Als je, zoals een freelancejournalist, als oplossing nog het minimumloon kunt verdienen, bijvoorbeeld als portier, krijg je geen uitkering. Belangenbehartiger FNV zegt dan ook dat de BAZ daardoor bijna nooit gaat uitkeren en komt zo op die 3%. Maar dat is flauwekul."

Vanwege die aanname?

"Ja, er zitten best lastige onzekerheden in. We zijn ruim een jaar bezig geweest om een goede analyse te maken. We hebben alle aannames ontleed en opgeschreven. En we hebben naar de instroomkansen in de WIA gekeken en de criteria vertaald naar de BAZ."

Jullie hebben beter werk geleverd.

"Beter wil ik niet zeggen, we hebben mooi en waardevol werk geleverd. Het rapport heeft geleid tot een neerwaartse premie-

aanpassing door het ministerie. We hebben als beroepsgroep geholpen om meer begrip te krijgen voor een realistische premie. En dat hebben we redelijk in jip-en-janneketaal uitgelegd. Zodoende hebben we ons steentje bijgedragen."

Nu is het parlement aan zet.

"Ik hoop daar op een zinnige discussie met gedegen plannen als resultaat. Tot nu toe zie je veel opportunisme. Het UWV maakt fouten en dan roepen ze dat het stelsel niet deugt."

Je noemt jouw mozaïek aan maatregelen met enige relativering het 'stelsel van Max'. Komt daar nog een vervolg op?

"Vanuit het AG richten we binnenkort een nieuwe werkgroep op die richting kan geven aan de huidige discussie." ■

September vorig jaar is actuaire Max Kaspers (62) na acht jaar teruggekeerd bij Triple A – Risk Finance, dit keer als Business Development Leader Non Life. "Een leuke club mensen die goed is in mijn domein arbeidsongeschiktheids- en schadeproducten. 1 en 1 is dan 3, zeg maar." Hij combineert zijn baan bij Triple A Risk Finance met zijn functie als actuaire bij NV schade. Kaspers heeft een rijke carrière achter de rug bij diverse verzekeraars (zoals AXA, Reaal en De Goudse) in allerlei rollen: als praktiserend actuaire en vanaf zijn veertigste tevens als leidinggevende. "Mensen aansturen en richting geven aan organisaties ligt me ook. Ik stuur nu een klein team aan van vier professionals, erg leuk. Ja, ik ben zowel iemand van de inhoud als iemand die verandering wil creëren. Ik zit graag aan het stuur."